

УТВЪРЖДАВАМ

СЪС ЗАПОВЕД № 23/16.09.2024

ДОРА КИМЕНОВА

ДИРЕКТОР ДГ „ЗОРНИЦА“

ПРОГРАМНА СИСТЕМА

Предучилищното образование създава условия за цялостно развитие на детската личност и придобиване на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование.

Процесът на предучилищното образование е подчинен на прилагането на програмна система като част от стратегията за развитието на детската градина. Програмната система е цялостна концепция за развитието на детето с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, подчинени на обща цел.

Програмната система трябва да отговаря на следните изисквания:

1. Да създава условия за придобиването на компетентностите по всяко от образователните направления;
2. Да отчита спецификата на детската градина и на групите;
3. Да съответства на интересите, възможностите и възрастовите характеристики на децата.

Възпитанието, социализирането и обучението на децата от 3 до 7-годишна възраст в ДГ „Зорница” се осъществява по авторската програмна система „Приказни пътечки и Здравей, училище! ” на издателство Булвест 2000.

Програмната система „Приказни пътечки и Здравей, училище!”, предназначена за деца от три до седем годишна възраст, представлява цялостна концепция и създава условия за придобиване на компетентности по всички образователни направления в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование от 2016 г., Наредба № 5 от 2016 г. изм. и доп. ДВ бр.46 от 31 Май 2024г. и Държавните образователни стандарти (ДОС). Чрез нея се осигуряват физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата в условията на игра и при взаимодействие и сътрудничество с родителите.

Системата е разработена на основата на следните водещи **ЦЕЛИ**:

- осигуряване на равни шансове (равнопоставеност) на всички деца при отчитане на индивидуалния им опит;
- отчитане на индивидуалните възможности на всяко дете и темповете в неговото развитие;
- развиване на самостоятелност, инициативност и отговорност у детето;
- формиране на умения за решаване на познавателни задачи, за откриване и решаване на проблеми;
- формиране на умения за работа в екип (в група);

- разгръщане на творческите заложи на всяко дете и осигуряване на условия за проявяването им;
- формиране на социална и комуникативна компетентност на основата на различни възможности за педагогическо взаимодействие;
- формиране на умения за комуникиране и общуване както с възрастни, така и с връстници;
- постигане на педагогическо взаимодействие, чиито обект е детето, а педагогът е в позицията на помощник, сътрудник и партньор;
- функционално интегриране на образователното съдържание по направления и по възрастови групи;
- съчетаване на практическа и умствена дейност;
- оптимизиране на темповете на усвояване на образователното съдържание при умело съчетаване на тематичното съдържание;
- формиране на динамична система от представи, умения и отношения;
- гарантиране на балансирано взаимодействие между детската градина и училището.

Същност на програмната система „Приказни пътечки”

Програмната система „Приказни пътечки” по своята същност е интегрирана, интерактивна и иновационна. Разработена е като естествена основа и по посока на реализирането на идеята за подготовка на детето за училищно обучение, заложена в системата „Здравей, училище!”.

Двете системи оформят единен образователен продукт, който осигурява разнообразни възможности за индивидуална, групов и екипна работа с децата в различните етапи от развитието им. Двете системи отчитат специфичните особености и потребности на децата в съответните възрасти и гарантират плавно преход към по-високите нива на развитие както в усвояването на заложеното образователно съдържание, така и в разширяването и разгръщането на процесите на обучение и възпитание.

Достигането на заложените в нея представи, умения и отношения, необходими на детето при постъпване в училището се реализира чрез активно участие в дейности, форми и действия, насочени към плавно разширяване и усложняване на програмното съдържание.

Програмната система „Приказни пътечки” е разработена върху тезата за плавното комплексно развитие на детската личност при отчитане на нейния емоционален и познавателен опит, възрастов потенциал, творчески възможности и непрекъснато разширяващи се желания и потребности за включване и активно участие в света на възрастните и на връстниците. Ориентирана е към формирането на представи, умения и отношения у детето, съответстващи на ключовите компетентности. Осигурява условия и възможности за организиране и реализиране на процес на педагогическо взаимодействие, при който детето има определяща роля, а педагогът е в позицията на партньор, който насочва, насърчава и подпомага детето в процеса на интегрирано комплексно обучение, възпитание и диагностициране по посока на постигнатите резултати. Образователното съдържание е разработено с помощта и активното включване на играта и различните игрови дейности във всички образователни направления. Програмната система „Приказни пътечки” осигурява балансиран преход между детската градина и училището, зачитане на различието в езиковото и културно равнище на децата и овладяване на образователното съдържание в подходящ социален контекст.

Основната и цел е осигуряване на емоционален и психологически комфорт на детето и създаване на оптимални условия за развитие на личностния му потенциал.

Основни принципи положения на програмната система за **първа възрастова група**:

- осигуряване на равнопоставеност на всички деца при отчитане на индивидуалния им опит, възможности и темп на развитие;
- развиване на самостоятелност, инициативност, стремеж към усъвършенстване и отговорност у детето;
- формиране на умения за решаване на познавателни и практически задачи, за ориентиране в проблемни ситуации и откриването на решения на проблеми;
- формиране на умения за работа в група;
- откриване на творческите заложби у всяко дете и осигуряване на условия за разгръщане и проявяването им;
- формиране на социални и комуникативни умения;
- формиране на динамична система от представи, умения и отношения;
- оптимално съчетаване на умствена и практическа работа;
- осигуряване на максимална възможност за игра и физически упражнения.

За втора възрастова група:

- осигуряване възможности на всяко дете да изразява собственото си мнение и да отстоява своята позиция;
- създаване на условия за разгръщане и изява на индивидуалния потенциал на всяко дете. Удовлетворяване на потребностите му за развитие, самочувствие, и самоувереност, спокойствие в общността на другите;
- осмисляне на основни права и задължения и формиране на умения у детето да ги отстоява и спазва;
- осигуряване на качествено възпитание и обучение и обучение на всички деца, съобразени с условията, в които се намират;
- обучение с ясно изразен практически, приложен, продуктивен пресъздаващ характер с приоритет на формиране на когнитивни и речеви умения;
- прилагане на педагогически технологии на обучение с ясно изразена интерактивна и иновационна насоченост, ориентирани по посока на самоутвърждаване на личността на детето и развиване на неговата креативност.

За трета възрастова група:

- утвърждаване на личността на детето в заобикалящата общност. Формиране на желание за сътрудничество и партниране, уважение и зачитане на чуждото мнение, толерантност и взаимодействие, подчинено на общи и различни цели;
- осигуряване на възможности за всяко дете да изразява собственото си мнение и да осъзнава и отстоява своята позиция;
- ефективност на образователните технологии на основата на тясно обвързване на съвременната теория с конкретните педагогически практики;
- осъществяване на взаимодействието между детето и педагога на основата на доверие и взаимно уважение;
- превръщане на педагога в образец на подражание;
- приоритетно изграждане на детска общност за извършване на съвместна работа като среда за активна социализация;

Програмна система „Здравей, училище!“ за **четвърта възрастова група** продължава и завършва концепцията на системата „Приказни пътечки“. „Здравей, училище!“ залага на идеята за подготовка на детето за училище, която да е базирана върху натрупания детски опит, реално проявяваните от него потребности и оптимално

възможните темпове на развитие и разгръщане на индивидуалните и творческите му заложби.

Основните принципи положения, върху които е изградена авторската програмна система „Здравей, училище!”, са:

- реализиране на образователния процес като взаимодействие, при което децата са активни, мотивирани, мислещи, а педагогът е помощник и партньор;
- балансирано взаимодействие между детската градина и училището, плавен преход от водещата игрова дейност към проявата на преднамерена познавателна активност и създаване на предпоставки за формиране на учебна дейност;
- детето е център на педагогическото взаимодействие;
- създаване на детска общност, в която се зачита другият и се придобива опит за решаване на задачи и изпълняване на дейности заедно;
- ориентация към творческия потенциал на детето и педагога;
- оптимално интегриране на образователното съдържание в направленията от програмната система;
- осигуряване на равни шансове на всички деца.

Основна цел на програмната система „Здравей, училище!” е подготовката на децата за училище и развиването на потенциалните възможности на всяко дете посредством обогатяването на детското развитие, съхраняването на ценността на предучилищното детство и успешния преход към училищното обучение.

Основната идея на системата е да се подпомага изграждането на детската индивидуалност чрез постигане на процес на активно и насочващо общуване и взаимодействие с детето, при което възможностите, потребностите и предпочитанията определят принципите, формите, методите и похватите на работа на педагога и дейностите в детската градина.

Педагогическото взаимодействие в образователните модели „Приказни пътечки” и „Здравей, училище!” се реализира с помощта на комплекс от словесни, нагледни, практически и игрови методи, чрез които се съчетават опознаването на предмети и обекти, използването им в практиката, играенето с тях, оперирането, изпробването, преобразуването им и набирането на информация.

Педагогическата технология за реализацията на програмната система на ДГ „Зорница” се формира от следните компоненти:

Подходи на педагогическо взаимодействие

Системата от подходи осигурява единство на обучение и възпитание, базирани върху партньорска комуникация между детето и педагога, съществуващ опит, непрекъснато развиващи се потребности и желания на детето и динамично развиващи се представи, умения и отношения, заложи като очаквани резултати в нормативните документи за предучилищната образователна степен:

- **комуникативен** – възпитание и обучение, осъществявано в условията на неформални контакти и делово общуване на личности и реализиране на общи преживявания, желания и идеи;
- **личностно-ориентиран** – обучение, основано на личния опит на детето и на стремежа той да бъде систематизиран и непрекъснато обогатяван и разширяван, като се преминава от еталонно възпроизвеждане на представи и отношения към творческо прилагане на придобити умения;

- **ценностно-ориентиран** – възпитание и обучение, насочени към достигане на общочовешки ценности при запазване и развиване на националната идентичност и традиции;
- **креативен** – организация и провеждане на всички дейности в групата, ориентирани към разгръщане на креативните способности на детето в играта, общуването и обучението;
- **рефлексивен** – едновременно с обучението се работи върху развитие на личността по посока на самоопределяне, саморегулиране, коопериране, приемане и зачитане на другите;
- **експресивен** – акцентиране върху подпомагане на индивидуална експресивност на детето чрез различни действия;
- **контекстен** – свързване на изучавани обекти и явления с естествени жизнени ситуации и обединяване на познавателното съдържание около теми, интересували детето.

Форми на педагогическо взаимодействие

Педагогическото взаимодействие е процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето, в който основни участници са учителят и детето.

При провеждането на педагогическото взаимодействие учителите използват игровата дейност за постигането на компетентностите, определени в Държавния образователен стандарт за предучилищно образование.

Детската градина осигурява игрова дейност във всички видове организация на предучилищното образование през учебното и неучебното време.

В Наредба № 5 от 03.06.2016г. изм. и доп. ДВ бр. 46 от 31 Май 2024г. за предучилищното образование са посочени основната и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие. Формите се организират според прилаганата в детската градина програмна система при зачитане на потребностите и интересите на децата.

Основната форма на педагогическо взаимодействие е педагогическата ситуация, която протича предимно под формата на игра. Педагогическите ситуации се организират само в учебно време и осигуряват постигането на компетентностите, определени в Държавния образователен стандарт за предучилищно образование. Конкретното разпределяне на педагогическите ситуации по образователни направления се осъществява в седмично разпределение. Седмичното разпределение се разработва по възрастови групи от учителите на конкретната група преди началото на учебната година и се утвърждава от директора на детската градина.

Компетентностите, определени в Държавния образователен стандарт за предучилищно образование са дефинирани като очаквани резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по образователни направления.

Образователните направления, по които се провеждат основните форми на педагогическо взаимодействие са:

1. Български език и литература;
2. Математика;
3. Околен свят;
4. Изобразително изкуство;
5. Музика;
6. Конструиране и технологии;
7. Физическа култура.

Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се организират ежедневно по преценка на учителя и са свързани с цялостната организация на деня в детската група. Чрез тях се разширяват и усъвършенстват отделни компетентности, които допринасят за личностното развитие и за разнообразяване на живота на детето. Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се организират от учителя на групата извън времето за провеждане на педагогическите ситуации, както в учебното, така и в неучебното време. Организират се по преценка на учителя в съответствие с програмната система, прилагана в детската градина, цялостната организация на деня и с интересите и потребностите на децата.

Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, които се реализират във всички групи на ДГ „Зорница” са: утринна гимнастика, центрове по интереси, ателиета, игри на открито, подвижни игри, спортно-подготвителни игри, момент на свободно изразяване, тренинги, дейност в група, празници и развлечения, участия в туристически походи, екскурзии, концерти и др.

Разпределение на формите на педагогическо взаимодействие:

Седмичен брой на педагогическите ситуации при целодневна организация в ДГ „Зорница”

Възраст	3–4 -годишни	4–5 -годишни	5-6 -годишн	6–7 -годишни	Разновъзра- стова група 5- 7- годишни
Направления	I група	II група	III група	IV група	
форма	пс	пс	пс	пс	пс
Български език и литература	2	2	2	3	3
Околен свят	1	2	2	2	2
Математика	1	1	2	3	3
Конструиране и технологии	1	1	2	2	2
Изобразително изкуство	2	2	2	2	2
Музика	2	2	2	2	2
Физическа култура	2	3	3	3	3
Общ брой ситуации	11	13	15	17	17

Тематично разпределение за всяка възрастова група

Този раздел е разработен в съответствие с разпоредбите на чл. 30 от Наредба № 5 от 03.06.2016г. изм. и доп. ДВ бр. 46 от 31 Май 2024г. за предучилищното образование. Тематичното разпределение отчита интересите на децата и спецификата на образователната среда и осигурява ритмичното и балансирано разпределение на съдържанието по образователните направления. Той включва темите за постигане на отделни компетентности като очаквани резултати от обучението, както и методите и формите за проследяване на постиженията на децата.

Тематичното разпределение осигурява ритмично и балансирано разпределяне на съдържанието по всички образователни направления и включва теми за постигане на отделни компетентности като очаквани резултати от обучението, както и методите и формите за проследяване на постиженията на децата.

Механизъм на взаимодействие между участниците в предучилищното образование

Според чл. 2 на ЗПУО системата на предучилищното образование включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието. Участниците в образователния процес са децата,

учителите, директорите и другите педагогически специалисти, както и родителите. Участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни. Целенасочената съвместна дейност между детската градина и семейството осигурява единен подход в разкриването на обкръжаващия детето свят и постоянна взаимна информация за цялостното развитие на детето, за неговите интереси, потребности и поведение. Това предполага съвместни координирани действия, за да остане детската градина естествена среда, обуславяща развитието на духовните потребности и интереси на детето. Отношенията между родители и учители се изграждат на основата на разбирателство, единомислие и непрекъснато общуване и взаимодействие в името на детето. Взаимодействието, основано на взаимно доверие и сътрудничество между родителите и екипа на ДГ, има голямо значение за адаптирането на детето към правилата на образователната среда, както и за развиване на самоувереност и чувство за принадлежност.

Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина се осъществяват чрез различни индивидуални и групови форми на работа. Формите на педагогическо взаимодействие с родителите на децата са многообразни-ежедневни и периодични:

Форми на сътрудничество

Индивидуален разговор (среща) между учителя и родителя. Във връзка с тяхната цел, могат да бъдат:

Първоначален и опознавателен разговор – с цел запознаване на учителя с родителя и детето.

Информативни разговори – с цел запознаване на родителя с предучилищното образование.

Рутинни разговори с цел информиране на родителя за промените в детското развитие и поведение, както и за придобитите или в процес на придобиване на умения по отделните образователни направления. Провеждат се в различни времеви интервали: ежедневни, седмични или месечни.

Индивидуална консултация – се провежда по инициатива на учителя или по инициатива на родителя.

По инициатива на учителя

Ако трябва да се споделят наблюдавани затруднения, които изискват намесата на външен експерт специалист, това се споделя на родителите. Подсказват се варианти за вземането на решение, което засяга бъдещо развитие на неговото дете.

По инициатива на родителя

Когато родителят среща затруднения при отглеждането, възпитанието или при оказване на помощ в процеса на обучение. В тези случаи родителя се насочва към специалист или към работещи стратегии.

Други индивидуални форми - съобщения /устни , или писмени/ - В зависимост от ежедневните събития и извънредни ситуации, при провеждане на празници, развлечения, събития в ДГ или извън нея.

Групови форми на сътрудничество с родителите

Родителската среща – традиционната и най-популярна групова форма

Създаването на сплотена група от родители, които да се включат в живота на групата, допринася за реализирането на целите и задачите на ДГ. Позитивното въвличане на родителите като наблюдатели, участници и партньори, подпомага реализирането на програмната система на детската градина. Сътрудничеството с всички родители се постига през няколко канала:

В началото на учебната година, в ДГ се организира родителска среща, на която родителите се запознават с целта, с мисията на ДГ, с организацията на формите на взаимодействие, с разпределението на педагогическите ситуации, координират се очакванията на родителите и на екипа на детската градина.

Родителските срещи през учебната година се планират, според потребностите и желанията на родителите. В съдържателен аспект са тематични, съобразени с актуални за възрастта теми, във връзка с възрастовите особености на детското развитие и съответни поведенчески реакции на децата в групата. Теми, свързани с адаптацията и развитието на детето в детската група, готовност на детето за живота в училище, готовност за учене, агресия и др.

Участие на родителите в процеса на предучилищното образование

Включването на родителите в живота на детето в групата е друга изключително важна форма на сътрудничество между ДГ и семейството. Обикновено родителите присъстват на тържества, празници и състезания. Значението на включването на родителя има тристранен характер: *за детето* – защото чувства подкрепата и съпричастността на родителя към това, което е важно за него;

за родителя – който може да види детето си в различна от ежедневието ситуация да общува с другите деца от групата и по този начин да обогати своите родителски умения.

за учителя в групата – за успешното постигането на целта на социализация, възпитание и образование на детето, чрез подкрепата получена от родителите.

Периодично предоставяне на информация относно:

- промени в организацията на формите на педагогическо взаимодействие;
- правилата в групата;
- предстоящи празници, важни събития в училище;
- материали във връзка с детското развитие;
- продукти от дейността на децата (рисушки, работни листове, снимки) и др.

Програмната система е приета с Решение на ПС с Протокол №1 от 09.09.2024г.